Ra er Leben № 48 (283) „Nal. poczt. uiszczono ryczałtem הײַנט 8 זייטן ! VI-טער יאָהרגאַנג

ראַדאָמער-קעלצער לעבען

Radom Piątek 13 Grudnia 1929

ראַדאָם, פרייטאג י״א כסלו תר״ץ

פרייז 25 גראָשען.

Redakcja i Administracja
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אַנאָנסען פרייזן!

איין מילימעטער שורה: פאַר׳ן טעקסט 40 גר.
" " " אין " 60 "
" " " נאָכ׳ן " 25 "
די ערשטע און לעצטע זייט ענטהאַלטן 8 שפּאַלטען
אין טעקסט 4 "

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען ברודער, שוואָגער און פעטער
מ א י ר ו ו י י ס ב אָ ר ד
מיט פרל׳ ס א ל ע ק ל י י ן
ווינשען מיר מזל, ברכה
און אייביגע צופרידענהייט.
ה ע ר ש י ל ו ו י י ס ב אָ ר ד
עם פרוי און קינד.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען ברודער און שוואָגער
מ א י ר ו ו י י ס ב אָ ר ד
מיט פרל. ס א ל ע ק ל י י ן
ווינשען מיר זיי פיעל גליק
און אייביגע צופרידענהייט.
נ ט ע ו ו י י ס ב אָ ר ד
עם פרוי און קינדער.

צו דער פערלאָבונג פון מיין ברידער, שוואָגער און פעטער
מ א י ר ו ו י י ס ב אָ ר ד מיט פרל. ס א ל אַ ק ל י י ן
ווינשען מיר זייער צוזאמענבונד זאָל בעגלייט ווערען
מיט גליק און צופרידענהייט.
א ב ר ה ם ו ו י י ס ב אָ ר ד עם פרוי און קינדער.

אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
דער פאַמיליע ח י י ט
צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער מ אַ ן און פ אָ ט ע ר
ישראל אלימלך נ״ע
אינקאַסענט פון אונזער געזעלשאַפט.
המקום ינחם אותם!
געזעלשאַפט
„ג מ י ל ת - ח ס ד"
ביי דער יודישער קהלה
— אין ראַדאָם. —

1911 — 1929
18-יעהריגע עקזיסטענץ פון יודישן האַנדוו.-קלוב
אין ראַדאָם.

זונטאָג דעם 29-טען דעצעמבער
דעם 3-טען טאָג חנוכה, אין איינעם פון די גרעסערע סאַלעס
ווערט פאַרקומען דער
פייערליכער אַקט פון
פאַהן-ענטהילונג
פון יודישען האַנדווערקער-קלוב לויט פאָלגענדען פראָגראַם:

שעה 2—3 נ״מ

זאמעלפונקט אין לאָקאַל פון האנדווערקער-קלוב וואַעל 59, פון דאָרט אַבמאַרש מיט מוזיק אין געשלאָסענע רייהען צו דער אַקאַדעמיע.

שעה 3—7 אָווענד פייערליכע אַקאַדעמיע:

1) ערעפענונג, 2) הימנען, געזאַנג און מוזיק, 3) פאַהן-ענטהילונג, 4) הזכרה נאָך די פערשטאָרבענע גרינדער און מיטגלידער פון האנדווערקער-קלוב בכלל, 5) בעגריסונגען פון דעלעגאַציעס, 6) רעפעראַט פון דעפּוטאַט ח׳ ראַסנער, 7) איבערבליק פון די קלוב-גרינדער, 8) מוזיק און שלוס.

שעה 10 אָווענד

א גרויסער חבר׳שער באַנקעט.

בעמערקונג: איינגאַנג לויט ספּעציעלע איינטריטס-קאַרטען.

די אָרגאַניזיר-קאָמיסיע.

Kino-Teatr
„NOWE CZARY"

פון מאָנטאג דעם 16 ד. מ.
וועלען אַלע ראַדאָמער יודען בעוואונדערען די גרעסטע
פ י ל ם - ס ע נ ס אַ צ י ע

די לעצטע בלוטיגע
געשעהענישן
אין
ארץ-ישראל
(גרויסער פילם אין 12 אַקטען)

העלדישע פערטיידיגונג פון די חלוצים.

די געפאַלענע אויף קידוש השם אין חברון, צפת, ירושלים.

דער קאַמף פון דער יודישער זעלבסט-שוץ ביי תל-אביב.

בלוטיגע רציחות פון אַראַבער איבער יודישע זקנים און שוצלאָזע פרויען.

די דעמאָנסטראַציעס ביים כותל-מערבי.

הרב קוק מוטיגט דעם יודישען ישוב.

דאָס ענגלישע מיליטער אין קאַמף מיט די אָנפאַלער

אין פיעל אַנדערע אויפנאַהמען פון לעבען אין ארץ-ישראל און איבער גאַנץ מצרים — האָט מיט גרויס מסירת-נפש אויפגעהאַפּט א דרייסטער אָפּעראַטאָר און דאָס אַלץ קאָנסטו בעוואונדערען אויפ׳ן פילם אין ק י נ אָ
„נאָווע טשארי".
ספּעציעלער כאָר און פערגרעסערטער אָרקעסטער.

אפעל צו אונזערע לעזער.

ווען אונזערע לעזער ווילן בעמערקען דעם היינטיגן נומער פון אונזער צייטונג, וואס ערשיינט ווייטער אין 8 זייטען, וועלען זיי געוויס זיך וווּנדערן פאר וואס מיר האבען פארקלענערט די צאהל עמודים פון 10 אויף 8. אויב די פאריגע וואך האבען זיי זיך געטראכט, אז די פערקלענערונג פון 10 אויף 8 זייטען ערקלערט זיך אפשר מיט א צופעליגקייט וועלען אונזערע לעזער דאס היינטיגע מאהל שוין אנדערש אויסטייטשען און געוויס זיין נייגעריג צו וויסען די סבה פון אט דער רעדוקציע.

מיר ווילען דערפון קיין סוד נישט מאכען און ערקלערען אפענהערציג אונזערע לעזער די ריכטיגע אורזאך, וואס האט בעוואויגען, אדער בעסער געזאגט, געצווינגען ארויסצוגעבען אונזער צייטונג אין א פערקלענערטער צאהל זייטען.

די סבה איז דער פינאנציעלער קריזיס, וועלכער בעלאסטעט לעצטענס אונזער צייטונג אין אזא מאס, אז מיר זענען פשוט נישט אימשטאנד צו אנגאזשירען זיך אויף ווייטערע אויסגאבען, וואס זענען פערבונדען מיט'ן ארויסגעבען נאך צוויי זייטען.

פון זומער-אן שטעהען מיר אין דעפיציטען און מיר ראנגלען זיך די לעצטע צייט מיט אלע כחות די צייטונג צו דערהאלטען.

א גרויסע שולד טראגען די לעזער גופא, אין דער דאזיגער קריטישער לאגע, וואס האט זיך געשאפען פאר דער צייטונג. דער אינקאסענט ווערט מיער געהענדיג צו די אבאנענטען ביים איינמאהנען דעם חודש-בעטרעף פאר דער צייטונג. ער רייסט שיך און פאלט פשוט אויף די פיס. ס'זענען דא אבאנענטען וואס זענען שולדיג פאר 5 און 6 מאנאטען צייטונגען. זיי האלטען זיך אין איין זאמלען און פטר'ען אב דעם אינקאסענט מיט פערשידענע תירוצים.

במשך פון דער 5-יעהריגער עקזיסטענץ פון אונזער צייטונג האט יעדער יודישער בירגער אין ראדאם שוין געהאט די געלעגענהייט צו איבערצייגען זיך אין דער נויטווענדיגקייט פון א אייגענעם ארטיגען ארגאן. אין פערלויף פון אט דער צייט זענען געקומען אין בעריהרונג מיט אונזער צייטונג די פערשידענסטע שיכטען, פעראיינען, ארגאניזאציעס און געזעלשאפטען פון אונזער שטאדט און אלע זיי האבען מיט דער הילף פון אונזער צייטונג דורכגעפיהרט פערשידענע אקציעס לטובת דער יודישער בעפעלקערונג. מיר האבען יעדען פון זיי געדיענט מיט דער וואריםסטער אונטערשטיצונג ווי נאר ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען גרויס פון כלל. אין פיעל פאלען האבען מיר פערטיידיגט אפילו יחידים וויבאלד געגען זיי זענען בעגאנגען געווארען צאקי... עוולות.

מיר האבען די גאנצע צייט נישט איפגעהערט צו פאדערען, צו מאנען פון אונזערע שפיץ-שטעהענדע פארשטעהער מעהר אקטיווע מעשים לטובת די אינטערעסען פון דער אלגעמיינער יודישער בעפעלקערונג. מיר האבען קיינעם נישט נושא פנים געווען, קיינעם נישט גע'חנפה'ט. נאר געוויסענהאפט אביעקטיוו רעאגירט אויף יעדער ערשיינונג פון אונזער געזעלשאפטליכען לעבען.

דערביי שטרייכען מיר אבער אונטער, אז מיר האבען קיינמאהל נישט געהאט קיין בייזוויליגע טענדענץ ביים בעהאנדלען דעם, אדער יענעם געזעלשאפטליכען ענין. אויב אין געוויסע פאלען האט זיך געפינען א טייל, וואס האט מיט אונז נישט מסכים געווען, איז עס על פי רוב געווען פון די, וואס שטעהען אויף דער „מזרח-ואגנד", וועלכע בעטראכטען זיך אלס אונבעריהרליך און פריי פון יעדער קריטיק...

אונזער „הוצפה" איז בלויז בעשטאנען דערין, וואס מיר האבען וועניג געהאלטען פון קריכערישקייט און פחדנות. נישט איינמאהל האט מען אונז אריינגעצויגען אין פראצעסען, נישט איינמאהל האט מען אונז געדראהט מיט קרימינאליסטישע קאנסעקווענצען, וועלענדיג אזוי ארום אונז פערמאכען דאס מויל. מיר האבען אבער נישט געפיהלט, אז מיר האבען פאקטיש איבער וואס צושרעקען, ווייל אין אזעלכע פאלען האבען מיר קיינמאהל נישט געהאט פאר א ציעל א וועלכען ס'איז פערזענליכען אינטערעס. אויב מ'האט אונז געוואלט אריינציהען אין פראצעסען, געריכטען אין קרימינעלער, איז עס נישט געווען דערפאר, ווייל מיר האבען געקעמפט פאר זיך פערזענליך, נאר בלויז דערפאר, וואס מיר האבען ארומגערעדט געזעלשאפטליכע פראגען, כלל-ענינים, וואס מיר האבען געהאלטען, אז זיי ברויכען ווערען אויסגעבעסערט. ביי פראגען מעהר פערוויקעלטע, אדער קאמפליצירטע זענען מיר תמיד געווען פארזיכטיג און ערשט אונטערן דרוק פון דרויסען, פון דער עפענטליכקייט אבגעגעבען ארט פאר זיי. אבער דערביי געגעבען די מעגליכקייט דעם צד שכנגד צו קומען אין דער זעלבער מאס צום ווארט. מיר האבען קיינעם פאוואריזירט, נאר פערלאנגט ביי יעדער פאלעמיק מעהר אביעקטיוועט און שטרענגע נייטראליטעט.

מיר ווייסען און מיר ווילען עס פאר אונזערע לעזער נישט פערלייקענען, אז ס'געפינען זיך אזעלכע — א גאנץ קליינע גרופע — וואס ווארפען אונז שטיינער אינטער די פיס, און קוקען אויס ווי פרומע יודען אויף משיה'ן, אויף יענעם אויסגעבענקטען מאמענט, ווען מיר זאלען אויפהערען צו עגזיסטירען. אבער מיר ווילען מוסר זיין א סוד, אז די זעלבע ה"ה האבען ערשט נישט לאנג געהאט די בעסטע מיינונג וועגען אונזער צייטונג און זיך בעהאלפען מיט איהר אין פערשידענע אקציעס. זיי זענען געשטאנען מיט אונז אין די בעסטע בעציהונגען און ביי יעדען וויכטיגען, ערנסטען מאמענט אונטערגעשטראכען די אונבעדינגטע נויטווענדיגקייט פון אונזער צייטונג. (מיר קאנען עס בעווייזען מיט עדות און לעבעדיגע פאקטען) זייער געגנערשאפט דאטירט זיך פון יענעם מאמענט, ווען מיר האבען זיך ענטזאגט צו לאזען פערוואנדלען אונזער צייטונג אין א אויסנוץ-מאטעריאל פאר פוסטע כבודים, מה-יפית-זינגעריי און בערזאניפיצירונגען; פון דעם מאמענט, ווען מיר האבען אויפגעפאסט, אז די זעלבע ה"ה זענען גאר נישט אויסען די טובת-הכלל-אינטערעסען, נאר מיינען זיך ארומצורינגלען מיט דער מאסע אלס א דעקאראטיווער בעציהונג צו זייער רוהם, מאכט און קאריערישע אספיראציעס.

מיר אנערקענען פערדיענסטפולע מעשים, מיר שעצען פאזיטיווע לייסטונגען פון כלל-טוער. מיר שטיצען תמיד זייערע אונטערנעמערישע ארבייט מיט אונזערע אלע יכולת'ען און מיר זענען אפילו גרייט זיי אויסצודריקען שבחים, געבענדיג זיי די פולסטע מאראלישע סאטיספאקציע, אבער נאר פאר מעשים און לייסטונג'ספולע טהאטען.

פון דעם אלעם געזאגטען, וועט יעדער אויפריכטיגער מענש ארויסזעהן, אז אונזער האנדלונג איז א בערעכטיגטע און, אז אזוי איז דער נמוס און דער סדר העולם איבעראל, וואו נאר עס עגזיסטירט א יודישע פרעסע און עס ערשיינט א צייטונג. מיר זענען אין דער הינזיכט נישט קיין אויסנאהם. דאס ברענגט אריין א לעבענס-אימפולס אין דער געזעלשאפט, אקטיוויזירט די מעהר שעפערישע כחות און ברענגט צום אויסדרוק פערשידענע מיינונגען און געדאנקען, פון וועלכע עס בעשאפט זיך א אלגעמיין קלאר בילד פון געזעלשאפטליכען וואוקס.

און נאך ווילען מיר ביי דער געלעגענהייט צוגעבען, אז נישט לייכט איז אונז אנגעקומען צו רעאליזירען אזא אויפגאבע. דאס האט אונז געקאסט פיל מיה, מאטערניש און אונמענשליכע אנשטרענגונגען. מיר האבען ערווארט אונזער צייטונג צו פערגרעסערן און ארויסגעבען איהר אין גרעסערן פארמאט און מיט מעהר זייטען. מיר זענען אבער אין דער דאזיגער האפנונג ענטוישט געווארען, אנשטאט צו פערגרעסערן האבען מיר זיך געמוזט צוריקרוקען און זי פערקלענערן.

אמת, מיר ווייסען און שאצען ווי געהעריג אב די היינטיגע אויסערסט קריטישע לאגע אין עקאנאמיש-ווירטשאפטליכען לעבען. אבער מיר פערלאנגען דאך נישט קיין גרויסע קרבנות פון לעזער, בסך הכל האנדעלט זיך עס נישט מעהר ווי אין 25 גראשען א וואך, וואס יעדער ארטיגער לעזער האט צו בעצאהלען אויב ער וויל און האט א אינטערעס אויפצוהאלטען א אייגענע שטאדטישע צייטונג.

מיר מאכען דאס איצטיגע מאהל אנ'עקספערימענט, ארויסגעבענדיג אפילו צו 8 זייטען, ווייל אויך דערצו מוזען מיר זיך גענוג אנשטרענגען, אבער מיר מאכען עס, וועלענדיג זיך איבערצייגען, וואס פאר א בעציהונג אונזערע לעזער וועלען ארויסווייזען צו אונזער יעצטיגען אפעל.

מיר גלויבען, אז קיינער ווינשט זיך נישט צו זעהען דעם אונטערגאנג פון א ארטיגע יודישע צייטונג, וואס איז געווידמעט אויסשליסליך די אינטע-

רעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג אויפ'ן ארט. מיר פערלאנגען פון אונזערע לעזער נישט מעהר ווי אבצאהלען די חובות פאר די פריהערדיגע מאנאטען און צאהלען רעגעלמעסיג יערען חודש דעם איין־און־איינציגען זלאט פאר דער צייטונג.

נאך א קליינקייט פערלאנגען מיר פון די לעזער: נישט צו זיין קיין גוטער אויף אונזער חשבון און נישט געבען אונזער צייטונג איבערצולייענען אנדערע פערזאנען. ווילען יענע לעזער, זאלען זיי זיך אבאנירען. מיר וואלטען מיט רעכט געקאנט פערלאנגען, אז אונזערע לעזער זאלען אונז זיין בייהילפיג צו פערשפרייטען וואס מעהר אונזער צייטונג. אויב זיי טהוען דאס נישט, זאלען זיי לכל הפחות נישט שטערן און נישט ווירקען צום שאדען פון אונזער צייטונג.

מיר פערלאנגען פון אייך קליינינקייטען, אבער דאס קאן אונזער צייטונג ארויספיהרען פון אונזערע דעפיציטען און אונז ערמעגליכען מיר זאלען אין גיכען קאנען ווידער ארויסגעבען אונזער צייטונג אין 10 זייטען, ווי זי איז ערשיענען אין פערלויף פון העכער 5 יאהר.

רעדאקציע.

גרינבוים'ס חלום

(א בלעטעל ראדאמער זכרונות).

איך שרייב דעם קליינעם פראגמענט פון זכרונות אין צוזאמענהאנג פון איין זייט מיט דעם יובילעאום פון אונזער גרויסען פויליש־יודישען װארטפיהרער, יצחק גרינבוים, און פון דער צווייטער זייט—מיט דער 10־יעהריגער יאהרצייט פון דעם פריה פערשטארבענעם פערדיענסטפולען אסימילאטארישען כלל־טהוער, אדאלף טעמערזאן. דער דאזיגער קליינער מעמואר דארף בעווייזען דעם כח־המושך, וועלכען דעפ. יצחק גרינבוים פערמאגט, אז ער קען אין זיין פערזאן פעראייניגען צוויי דיאמעטראל־ענטגעגענגעזעצטע כאראקטערען, א מין וגר זאב עם כבש, א עקסטען אסימילאטאר מיט א פארטייאישען ציוניסט, אויך דעם ווייטען אזוי צו זאגען נביאישען בליק פונ'ם פאליטיקער גרינבוים.

נאך סוכות איז עס געוועזען, אין יאהר 1914, אלזא אין אנהויב פון דעם מלחמה־אויסברוך.ביידע זענען מיר געוועזען אין ווארשא, איך און אדאלף טעמערזאן, ביידע אנטלאפענע פאר די דייטשען יעדער אויס א אנדערער סבה: איך אלס רוסישער בעאמטער האב מורא געהאט פאר א מעגליכע פראוואקאציע, א קשיא אויף א מעשה, נאכדעם ווי נאר דורך א מסירה האבען די ווילדע קאזאקען ערשט נישט לאנג, מיט א חודש צוריק. געהאט אויפגעהאנגען די דריי אונשולדיגע קדושים אין קאפטער וואלד. טעמערזאן ז"ל ווידער האט ביים ערשטען ארייננדרינגען פון דער דייטשער ארמעע אין אונזער שטאדט ענדע אוגוסט געהאט אויסצושטעהען אלס מיטגליעד פון בירגער־קאמיטעט איינפאך טויטשרעק אלס ערוב'ניק צוזאמען מיט נאך עטליכע מיטבירגער פון דעם דערמאנטען קאמיטעט—האט ער אויך שוין געהאט גענוג.

אין א שענעם פריהמארגען פון א הערבסט טאג קלינגט צו מיר טעמערזאן און טיילט מיר מיט, אז אדיו. יצחק גרינבוים בעט איהם אין מיך צו זיך אין זיין פריוואטע וואהנונג אויף שליסקא 48 אין א זעהר וויכטיגען ענין, איך האב באלד פערשטאנען, אז קיין פרנסה־געשעפט איז דאס געוויס נישט, ראן אלס מיטגליעד פון פרעזידיום פון יודישען בירגער קאמיטעט (דריי זענען מיר געוועזען: לעאן בעקערמאן פרעזעס, א. טעמערזאן וויצע־פרעזעס און איך אלס סעקרעטאר) — און גלאט אזוי: אז גרינבוים רופט ווי קאן מען זיך אבזאגען? בין איך נאטירליך מיך צוזאמענגעקומען מיט אדאלף טעמערזאן ביי גרינבוים.

מילא, איך מיט גרינבוים'ען האבען זיך געקענט גאך פון פרץ־חבירות און אלס רעדאקטאר פון „גלאס זיד.", אבער פון וואנען טעמערזאן קימט צו גרינבוים? דא איז טאקי דאס וואונדער.

גרינבוים האט אונז אויפגענומען גאנצע 8 שעה, ווער עסען, ווער טרינקען? אז גרינבוים זיצט ווי א הויכער טריבונאל אויפ'ן כסא־המשפט און איז אונז חוקר ודורש איבער די געשעהענישען, וועלכע אונזער שטאדט ראדאם האט איבערגעלעבט בימי הרעה, אין יענע ביטערע טעג פון דעם רוסישען פאגראם, בשעת וועלכען ס'זענען מיט אזא מארטירער־טויט אומגעקומען די דריי קדושים: דאנציגער, אייזמאן און פאנקעוויטש ז"ל ובמותם לא נפרדו...

וויית צו יענע טעג! די אלע, וועלכע האבען איבערגעלעבט די שרעקליכע נאכט פון 3 סעפטעמבער 1914. וועלען יעצט אויפציטערן בלויז פון דעם אנדענקען. און ווער קען פערגעסען דעם „ארויס" פון די רוסען און נאך מעהר דעם „אריין" צוריק? פאר דעם „אריין" איז אויסגעגאנגען די נשמה פון גוף. פערפלוכט זאלען זיין יענע טעג פון „אריין" און זאלען זיי שוין מעהר נישט געדאכט ווערען...

גרינבוים האט נאר געשריבען. ערנסט, קאנצענטרירט. שטילשווייגענד, פערביסען די ליפען מיט זיין עקשנות, גרינבוים'ס עקשנות. מיר האבען זיך אין גאנצען געפונען אונטער דער שטארקען היפנאזע פון דער שטארקער פערזענליכקייט. יעדער פון אונז האט דעפערירט אויף זיין שטייגער. יעדער א בעזונדערע מסכתא. און מערקווירדיג: איך. דער רוסישער בעאמטער, האב נישט געשוויגט, נאר געווארפען אין כף הקלע אריין די רוסישע ארמעע־לייטונג און די רוסישע פראוואציערענדע ביוראקראטיע. ער, דער דעקלארירטער אסימילאטאר, האט געשיטפען און שוועבעל אויף דעם טייל חוליגאנעס פון דער ארטיגער שכניתדיגער בעפעלקערונג. ווענענס הענד זענען מיט בלוט און רויב בעשמוצט געווארן. כ'לעבען, א צער געוועזען צו צוזעהען די ענטטוישונג פון דעם אויפריכטיגען אסימילאטאר, וועלכער האט מיט זיינע אויגען געקוקט אויף די ביי זיינע פיס צערשמעטערטע געצטער...

ווער קען פערשטעהען דאס רעטעניש? אפשר איז שוין דאמאלס אויפגעגאנגען אין זיין הארץ דער שעה־מעוודיגער געדאנק, וועלכען טעמערזאן האט אין יאהר 1919 אפען געלייסטערט, אז ער וועט נאך פאהרען קיין ארץ־ישראל? דער פאעט לינעצקי זאגט אין איינעם פון זיינע ליעדער, אז אפילו א משומד בשעת גסיסה בומבעלט דער נגון פון „כל נדרי" אין קאפ.

גרינבוים האט ענדליך סערענדיגט זיין שרייבען. מיר שטעהען אויף. טעמערזאן פרעגט:

— וואס וועט ארויסקומען, הערר מעצענאס, פון אייער שרייבען און פון דער גאנצער מלחמה?

גרינבוים שטעהט אויף און זאגט: איר פרעגט, וואס עס וועט דערפון ארויסקומען? פון דעם תהו ובהו וועט א נייע וועלט בעשאפען ווערען. א נייע פריייע פוילען וועט אויפשטעהען, א דעמאקראטישע פוילישע מלוכה, וועלכע וועט בעווייזען אבצוואשען די שאנד־פלעקען פון איהרע פערבלענדעטע בירגער, עס וועט אויך בענייט ווערען רוסלאנד...

„און מיט יודען"? — חאפ איך אינטער — ארץ־ישראל וועט ווערען אונזער אונזער דער הערשאפט פון ענגלאנד, ענטפערט דער נביאישער גרינבוים.

....

חבר יצחק גרינבוים!

נאך עלף יאהר באלפור־דעקלאראציע פרעג איך איין מיט רבי יהודה הלוי דעם ערשטען ציוניסט:

— — — — — — — —

ואיה החלום הזה אשר חלמת? אולי חלומך הראך שונאך כי דל וכי שפל ואתה רמת?

....

אמרו לבן־הגר: אסוף יד גאוה מבן גברתך אשר זעמת!

פלטי מושקאבלימה

רדום ר"ח כסלו תר"ץ.

Biuro Prośb i Podań
p. f. „PROLITEX"
RADOM, WAŁOWA 5, oficyna 1-sze piętro.

ZAŁATWIA:
Sprawy paszportowe
Mieszkaniowe
Wszelkie Tłomaczenie
i inne.

Redaguje Podania:
Do Władz Sądowych
Skarbowych
Administracyjnych
i Wojskowych.

Windykacja należności w całej Polsce.
Informacje o zdolności kredytowej
Przepisywanie na maszynach.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

בעשווינדעלט דורך א געפעלשטען טשעק די היגע „באנק-פאלסקי" אויף א סומע פון 86,000 זל.

אין דער היגער באנק „גאספאדארסטווא קראיאוועגא" האט פאריגע וואך, מיטוואך, זיך געמעלדעט א אינטערעסאנט און געבעטען דעם דירעקטאר, אז די איינגעפלאסענע סומע פון זיינעם א אינקאסע-וועקסעל אויף 285 זלאטעס זאל מען איהם — אנשטאט דאס אויסצוצאהלען אין מזומנים — ארויסגעבען א טשעקעל אויף דער באנק פאלסקי. דער דירעקטאר האט די בקשה ענטזאגט מאטיווירענדיג, אז אויף אזעלכע קליינע סומעס גיעט די באנק נישט ארויס קיין טשעקען.

דער עלעגאנט-געקליידעטער קליענט האט דעם דירעקטאר שטארק מפציר געווען, ער זאל אים טוהן א געפעליגקייט, מהמת ער האט חשבונות מיט דער באנק פאלסקי, מיט וועמען ס'איז איהם בעקוועמער צו ערלעדיגן מיט א טשעק אויף דער זעלבער באנק. דער דירעקטאר האט ענדליך איינגעשטימט און איהם אזא טשעק ארויסגעגעבען.

מיט צוויי טעג שפעטער, פרייטאג, האט זיך צום קאסירער פון „באנק-פאלסקי" געמאלדען א געוויסער הערר מיט א טשעק אויסגעשטעלט פון דער „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" אויף דער „באנק-פאלסקי" אין ראדאם אויף א סומע פון 86,000 זל. דעם טשעק האט די „באנק-פאלסקי" געדעקט, אויסצאהלענדיג די פולע סומע.

די דאזיגע אפערע וואלט אפשר נישט בעמערקט געווארען און ערשט אין א צייט שפעטער ענטדעקט געווארען. מאכט זיך אבער א צווייטער פאל, וואס קורץ נאך דער דאזיגער געשיכטע, ס'הייסט אין פיער טעג ארום, מאנטאג האט די „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" אויסגעשטעלט איהר'ס א קליענט א טשעק אויף דער „באנק-פאלסקי" פון 9000 זל. ווען יענער איז געקומען אין „באנק-פאלסקי" און נאכקאנטראלירענדיג ווי געוועהנליך די טשעק-קאנטא פון דער „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" האט זיך ארויסגעוויזען, אז די דערמאנטע באנק האט נישט געהאט קיין רעכט אויסצושטעלען דעם יעצטיגען טשעק אויף 9000 זל. ווייל איהר טשעקאווע קאנטא האט מיט עטליכע טעג צוריק בעטראפען 90.000 זל. אזוי אבער ווי דערפון איז אויסגעשעפט געווארען 85,000 זל. וועלכע זענען מיט עטליכע טעג צוריק אויסגעצאהלט געווארען אויף א טשעק, האט ממילא די „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" נישט געקענט אויסשטעלען מעהר ווי אויף 4000 זל. אויף וועלכע ס'איז פערבליבען דעקונג.

דאס דאזיגע מיספערשטענדניש האט בעוואויגען די באנק-פאלסקי טעלעפאניש זיך צו פערשטענדיגען מיט דער „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא", אויפמערקזאם-מאכענדיג, אז דער צווייטער טשעק קאן נישט רעאליזירט ווערען צוליב די אויבענדערמאנטע טעמים. דער דירעקטאר פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" האט אין אנפאנג'ס נישט געקענט תופס זיין און א פערוואונדערטער, כמעט אין א בייזען טאהן געפרעגט ממש א קלאץ-קשיא: — ס'טייטש מיר האבען דאך ליגען ביי אייך אין באנק-פאלסקי גאנצע 90000 זל. ווי איז דאס מעגליך, אז ס'זאל מעהר נישט האבען געבליבען ווי 4000 זל. אויף אונזער חשבון, בשעת מיר האבען קיינעם נישט אויסגעשטעלט קיין טשעק אויף אזא ריזען-סומע?

די מעשה איז געווארען זעהר אויפפאלענד און נאך א שטארקע חקירה ודרישה איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער זעלבער פארשוין, וואס האט דעם פריהערדיגען מיטוואך ארויסבעקומען א טשעק פון דער „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" אויף 285 זל. האט אויף א קינסטלערישען אופן מיט דער הילף פון כעמישע שטאפען אויסגעמעקט די ציפער פון דער בעטרעפענדער סומע און אויף זייער ארט ארויפגעצויגען א ציפער פון 86,000 זל.

די ציפער-פעלשונג איז געווארען אזוי פינקטליך אויסגעפערטיגט, אז מ'האט עס געמוזט אוועקשיקען קיין ווארשא אין די גראפישע אנשטאלטען, וועלכע האבען נאך א כעמישע אנאליז פעסטגעשטעלט דעם פאלסיפיקאט.

ווי מען איז זיך משער, האט דער אפעריסט געמוזט האבען אנ'אהנונג וויפיעל געלט די „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" האט אין יענעם טאג געהאט ליגען געלד אין דער „באנק-פאלסקי". ווייל ווען ער שרייט איבער מיט דער קלענסטער סומע העכער פון 90000, וואלט די זאך גלייך אויפגעדעקט געווארען.

נאכדעם ווי די גאנצע אפערע איז בעוויסט געווארען, דערמאנען זיך מענשען, וועלכע זענען אין יענעם טאג געווען אין „באנק פאלסקי", אז זיי האבען ווירקליך בעמערקט אזא איינעם וואס האט בעקומען פון דער „באנק-פאלסקי" אויסגעצאהלט אזא סומע. זיי געדענקען זאגאר ווי אזוי ס'האט אויסגעזעהן דער דאזיגער טשעק-פעלשער און מיט וואס פאר א קאלטבלוטיגקייט ער האט איבערגעצעהלט די גרויסע אבותיקו. ער האט געהאט צייט און פאמעליך קאנטראלירט יעדעס פעקעלע בעזונדער, אויסצעהלענדיג יעדען באנקנאט. ער איז געווען שעהן און זעהר עלעגאנט געקליידעט און נאכדעם ווי ער האט זיך געהאט אנגעפערטיגט מיטן „משא-ומתן", האט ער זיך מעשה פריץ געזעגענט מיט'ן קאסירער און זאגאר אלס דזשענטעלמאן איבערגעלאזען דעם וואזשני ביי דער טהיר א גילדען.

ראדאמער קרייז-קאנפערענץ פון די ראדיקאל-ציוניסטישע גרופען א. נ. על-המשמר אין קעלצער וואיעוואדסטווא.

זונטאג דעם 8-טען ד. מ. איז אין היגען סוחרים-לאקאל פארגעקומען די ראדיקאל-ציוניסטישע קרייז-קאנפערענץ פון קעלצער וואיעוואדזטווא מיט'ן אנטייל פון די ה"ה ד"ר צינעמאן און אינז. לאנדעטאק מצד'ן הויפט-ביורא. פון דער פראווינץ האבען זיך בעטייליגט דעלעגאטען פון ראדאמער קאנט. דאגעגען די ארט'ס-גרופען פון די אנדערע פאוויאטען האבען נישט געקאנט בעזוכען די פארטיי-קאנפערענץ, ווייל אין דער זעלבער צייט זענען געווארען ראיאן-קאנפערענצען פון קק"ל אין נעהנטערע פאר זייערע שטעדט, פונקטען.

דעלעגאטען זענען געקומען פון פאלגענדע שטעדט: אילזשא, גניוואשוב, זוואלין, סקארזשיסקא, בשיטיק, יעדלינסק, קעלץ, שידלאוויעץ, קאנסק ווי אויך צמיעלוב.

געעפענט די קאנפערענץ האט ה' שטאטווינער פון ראדאם פארשלאגענדיג צווישען אנדערען צו בעעהרען דעם אנדענקען פון ד"ר רייך ז"ל, אויף וועלכען אלע ענטפערן מיט אויפשטיין פון די ערטער. ערקלערענדיג דעם ציעל פון צוזאמענפאהר נעמליך: אננעמען א שטעלונג צו אלע ציוניסטישע אקטועלע פראבלעמען און זיך צוצוגרייטען צום 9-טען לאנדעס-צוזאמענפאהר, ווערט אויפ'ן פארשלאג פון רעדנער געוועהלט פאלגענדער פרעזידיום:

1) פראפ. מושקאטבליט — ראדאם — עהרען-פארזיצענדער; 2) מ. גראספעלד — אילזשא — פארזיצער; 3) קוראפאטווא — גניעוואשוב — בייזיצער; 4) וויצמאן — שידלאוויעץ — בייזיצער; 5) פיש — סקארזשיסק — סעקרעטאר.

די קאנפערענץ בעגריסען די א. ד. ארגאניזאציע-פארשטעהער:

י. קירשענבוים — ציונ. ארג., גרינץ — קק"ל., אסעלקא — צעירי-מזרחי, (שריפטלעך) - „מסדה", ניידיק — רעוויזיאניסטען, א. פינקעלשטיין — סוחרים-פעראיין.

נאך לענגערע אינהאלטסרייכע רעפעראטען פון די ווארשאווער דעלעגאטען, ווי אויך די בעריכטען און דיסקוסיעס, אין וועלכע ס'האבען אנטייל גענומען די ח"ה: זיעלאני — קעלץ, ניימאן — צמיעלוב, האלצקענער און שטאטווינער — ראדאם, גראספעלד — אילזשא, בערקאוויטש — בשיטיק, קוראפאטווע — גניוואשוב, פיש — סקארזשיסקא — ווערען דאן אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציעס, וועלכע עס האט פארגעליינט ה' שטאטווינער און זענען אנגענומען געווארען ביי פולער איינשטימיגקייט.

1) די דעלעגאטען פערפליכטען זיך פייערליך, יעדער אין זיין ארט, גלייך צוצוטרעטען צו דער צ. ק.-רעיעסטראציע פון די ח"ה און אויסצונוצען אלע מעגליכקייטען, אז די „על-המשמר"-גרופע זאל אויפ'ן 9-טען ציוניסטישען לאנדעס-צוזאמענפאהר מיט זיך פארשטעלען א גוט-ארגאניזירטען כח, וואס איז גרייט איבערצונעמען די פיהרערשאפט אין פוילישען ציוניזם.

2) די דעלעגאטען פערפליכטען זיך גלייכצייטיג צו גרינדען אין זייערע ערטער פרעסע-קאמיסיעס, בכדי צו פערשפרייטען און ערמעגליכען דאס רעגעלמעסיגע ערשיינען פון איינציגען ציוניסטישען וואכענבלאט אין דער אידישער שפראך אין פוילען, וועלכעס ווערט רעדאגירט אונטער די הויפט-

לייטונג פון רעפ. גרינבוים.

3) דער צוזאמענפאהר שיקט זיינע הייסעסטע וואונשען דעם רעפ. יצחק גרינבוים צו זיין 50 יעהריגען יובילעאום און זאגט צו צו קעמפפען מיט מסירת נפש פאר זיינע אידעאלען.

4) די קאנפערענץ וואונשט זיך צו זעהן אין דער נאהענטסטער צייט דעם רעפ. גרינבוים, אלס רעפרעזענטאנט פון דער אידישער פאליטיק און ביז זיין פערלאזען פוילען אלס פרעזידענט פון דער אלגעמיין-ציוניסטישער ארג. אין פוילען. גלויבענדיג, אז נאר רעפ. גרינבוים איז בכח צוריקצוגעבען דעם פוילישען ציוניזם דעם אמאליגען גלאנץ.

5) די דעלעגאטען פערפליכטען זיך צו שאפען פעראייניגטע יובל-קאמיטעטען לכבוד דעם רעפ. גרינבוים אין גלייך צו צוטרעטען צו דער פראקלאמירטער זאמלונג פון א פאלקס מתנה פאר רעפ. גרינבוים אין א"י. זעהענדיג אין רעפ. גרינבוים דעם גרויסען פאלקס-פערטרעטער איז געוואונשען, אז די זאמלונג אויפ'ן א. ד. ציעל זאל אומעטום טראגען א מאסן כאראקטער און נישט קיין גבירים-יחידישען, ד. ה. אז ס'דארף געזאמעלט ווערען דער עיקר ביי דער יוגענד און ביי דער פאלקס-מאסען, מעג זיין וואס קלענערע בעשטייערונגען.

נאכ'ן אננעמען די רעזאלוציעס ווערט אויפ'ן פארשלאג פון ה' סאלבע געוועהלט א קרייז וואהל-קאמיטעט פאר די שטעדט פון די 7 פאוויאטען פון דער אמאהליגער ראדאמער גיבערניע אין וועלכען ס'געהען אריין צו 1 פארשטעהער פון יעדען שטעדטיל און א עגזעקוטיווע אין פאלגענדען צוזאמענשטעל:

סאלבע. דגני, שטאטוויינער—ראדאם; גראספעלד—אילושא; ווייצמאן—שידלאָוויעץ; ראטשטיין—אפאטוב; קוראפאטוויא—גניעוואטשוב; פיש—סקארזיסק; אלס קרעטאר ווערט געוועהלט ח' שטאטוויינער.

די ח"ח: פראפ. מושקאטבליט, סאלבע און גראטפעלד האלטען דאן ווארימע שלום-רעדעס און מיט א הילכיגער התקוה ווערט די קאנפערענץ געשלאסען.

איבטערעסאנטער רבנים-פראצעס אין ראדאמער קרייז-געריכט.

שוין א לענגערע צייט ווי אין שטעטעל סקארזשיסק, נעבען ראדאם, שפילט זיך אפ א שטארקער קאמפף געגען דעם דארטיגען רב. א איירעם פון סקארזשיסקער אנגעזעהענעם בעל-הבית און פאבריקאנט, ר' מענדיל פעלדמאן.

דער אויבענדערמאנטער רב האט בעת די וואהלען בעקומען א מעהרהייט שטימען. אבער די געגנער שטעלען זיך נישט אב און זיי מאכען אלע בעמיהונגען די וואהלען זאלען געפסל'ט ווערען. דער קאמפף געהט אזוי ווייט, אז לעצטענס האט דער צד שכנגד דערלאנגט צו דער ראדאמער פראקוראטור א קלאגע געגען רב מיט זיין שווער ר' מענדיל פעלדמאן פאר געבען „לאפויזקעס" א טייל פון די האנדווערקער-פארשטעהער צו אגיטירען זייערע מיטגליעדער צו שטימען פאר'ן רב.

די ראדאמער פראקוראטור האט דעם ענין איבערגעשיקט אין היגען קרייז-געריכט, וועלכער האט די טעג בעטראכט דעם פראצעס.

אויף דער בעשולדיגונג'ס-באנק איז, אלזא, געזעסען דער מרא דאתרא פון שטעדטעל סקארזשיסק. א גרויסער למדן. דעם קאצקער רבינ'ס א אייניקעל מיט זיין שווער דעם דאזיגען ר' מענדיל פעלדמאן,

די וואס בעקעמפפען דעם רב און פערפירט דעם דערמאנטען פראצעס האבען ארויסגערוקט א גרעסערע צאהל עדות און נעשטעלט אונטערצוהאלטען די בעשולדיגונג דעם היגען בעקאנטען אדוואקאט ביעלסקי.

אלס פערטיידיגער פון רב און זיין שווער איז ארויסגעטרעטען דער היגער בעריהמטער אדוואקאט ד"ר מאיער, וועלכער האט אויפגעוויזען די גרונדלאזיגקייט פון דער בעשולדיגונג און פולשטענדיג צושלאגען די ארגומענטען פון די עדות מצד דער בעשולדיגונג.

נאך א לענגערע בעראטונג האט דאס געריכט ארויסגעטראגען א בעפרייאונגס-אורטייל פאר'ן רב מיט זיין שווער.

ווי מיר הערען, זאל דער אורטייל דיענען אלס יורידישער שטיץ-פונקט, אז די וואהלען פון דערמאנטען רב זאלען ענדליך ענדגילטיג בעשטעטיגט ווערען.

אלגעמיינע פערזאמלונג אין סוחרים-פעראיין.

דעם 25 ד. ח. קומט פאר אין סוחרים-פעראיין א אלגעמיין יעהרליכע פערזאמלונג פון די מיטגלידער. די פערזאמלונג וועט וועהלען 4 מיטגלידער אין דער פערוואלטונג, 4 מיטגלידער אין אויפזיכט'ס-ראט, 4 מיטגלידער צו דער קאמיסיע פון שיעדס-געריכט, דריי מיטגלידער אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע. עס וועלען אייך בעטראכט ווערען א דייהע פרייע פארשלאגען.

* * *

דער סוחרים-פעראיין אין ראדאם מאכט בעקאנט, דאס יעדער טאג פון 2—10 און פון 9—5 ווערט אויסגעקויפט פאטענטען ביז 31-טען גרידויען ה. י.

רעפעראט פון פראפ. מושקאטבליט.

פרייטאג צו נאכט'ס פ' ויצא (דעם 12|13) וועט פראפ. פ. מושקאטבליט האלטען דעם המשך פון זיין רעפעראט: „משה מענדעלזאן אלס רעפארמאטאר". פינקטליך 8 א זייגער.

דער חתן צע'הרג'עט זיין מחותן פאר וועלען פערגוואלדיגען זיין כלה — די אייגענע טאכטער.

מיט א קורצער צייט צוריק האבען מיר מיטגעטיילט אין אונזער צייטונג וועגען א פיינליכען קאמפף צווישען טאטע און טאכטער אויפ'ן סעקסועלער ראטישען באדען. צוליב די דעמאראליזירענדע געפיהלען פון דעם פאטער בעסטיע איז אפט ענטשטאנען גוואלדיגע סקאנדאלען בעת וועלכע די טאכטער האט פערצווייפעלט געקעמפפט מיט איהר אייגענעם טאטען נישט צו ווערען דורך איהם פערגוואלדיגט.

דער ענין איז זיינער צייט בעטראכט געווארען ביים היגען רב קעסטענבערג, וועלכער, בעקענענדיג זיך מיט די פערברעכערישע אינסטינקטען פון פאטער, וועמענס שולד ס איז בעוויזען געווארען דורך דעם פאקט וואס די טאכטער האט בעת פערטיידיגען זיך אנגעביסען איהם א שטיק פינגער—האט פערארדענט, אז די טאכטער מוז אונבעדינגט פערלאזען איהר טאטענס הויז און זיך איינארדנען ביי א פאמיליע.

נאכ'ן אבזיין א געוויסע צייט ביי א קרוב האט דער פאטער, פערזיכערענדיג, אז מעהר וועט אזעלכעס זיך נישט איבער'חזר'ען, גע'פועל'ט ביי דער טאכטער אומצוקעהרען זיך צוריק אהיים.

דער חיה'שער אינסטינקט האט ביי דעם פאטער ווידער ערוואכט און פאריגע וואך האט ער זיך ווידער צמאהל געווארפען אויף זיין טאכטער, וועלענדיג איהר פערגוואלדיגען. בשעת דעם פיינליכען אינצידענט איז געראד אנגעקומען דעם מיידעל'ס חתן און נעמענדיג אונטער'ן שוץ זיין כלה מכבד געווען דעם מחותן מיט עטליכע פעסטע

KINO „ODEON" w RADOMIU.

Od Poniedziałku 16 grudnia b. r.

2 doskonałe programy 2

Jego NIEWOLNICA

film uznany przez M. Spr. Wewn. za artystyczny.

Obraz jakich mało. Film o nieprzeciętnej treści i mistrzowskim wykonaniu. Dramat silnych namiętności rozgrywający się w NEW JORKU i na odludnych wyspach Hawajskich.

W rolach głównych — ulubieńcy

ZŁOTOWŁOSA Dorota Mackail

I PRZEMIŁY Milton Sils.

Królowie niefrasobliwego humoru,

dawno niewidziani — ulubieńcy

PAT i PATACHON

budzić będą huragany śmiechu, jako

PASAŻEROWIE NA GAPĘ

najlepszej i ostatniej ich komedji.

Świetna orkiestra pod dyrekcją J. SZYMKIEWICZA

קלעפ. אין עטליכע טעג אַרום איז דעם מיידעל׳ס פאָטער געשטאָרבען.

די טאָכטער צוזאַמען מיט׳ן חתן זענען גלייך אַרעסטירט געוואָרען אונטער׳ן חשד, אַז זיי האָבען ערמאָרדעט זייער פאָטער. אין צוזאַמענהאַנג דער־מיט האָט דער היגער אויספאָרשונגס־ריכטער בעזוכט דעם רב קעסטענבערג און נאָכ׳ן ערפאַהרען זיך ביי איהם וועגען גאַנצען ענין פעראָרדענט די אַרעסטירטע צו בעפרייען.

צעך - פערזאַמלונג ביים ראַדאָמער שניידער־מייסטער - פעראיין.

היינטיגען שבת א זייגער 5 נ. מ. קומט פאָר אין רויה־שטאָף קאָאָפּעראַטיוו „סורתיט״ אַ פערזאַמלונג פון גאַנצען שניידער־מייסטער־פעראיין. אויף דער פערזאַמלונג וועלען אָרומגערעדט ווער׳ן אָרגאַניזאַציאָנעלע פראגען פון אַ שניידער - צעך ביים דערמאָנטען פעראיין.

אַרץ־ישראל בילד אין קינאָ „נייער טשאַרי״.

פון קומענדען מאָנטאָג דעם 16־טען ה. ח. וועט אין היגען קינאָ „נייער טשאַרי״ דעמאָנסטרירט ווערען אַ אינטערעסאַנט בילד, וואָס ווייזט אונז די לעצטע בלוטיגע שלאַכטען צווישען די ווילדע אראבער מיט דעם יודישען ישוב. דאָס בילד איז געוואָרען גע־פילמט בשעת בלוט האָט אַ דורכגע־ווייקט די ערד פון א״י. צוליב דעם שאַפט עס אונז אַ גענויען בעגריף, ווי אַזוי אונזערע העלדישע חלוצים האָבען העראָיש פערטיידיגט אונזער לאַנד פּאַלעסטינא.

דאָס בילד געהט שוין מיט דעם גרעסטען ערפאָלג זייט עטליכע וואָכען אין די גרעסטע קינאָס פון וואַרשא, לאָדז. דאָס ברענגען דאָס בילד קיי׳ן ראַדאָם האָט צחישען דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע איז אַזוי צוגע־בונדען צו אונזער הייטאַט־לאַנד א״י חי אויך צוליב דעם וואָס הונדערטער ראַדאָמער זיהן און טעכטער געפונען זיך דאָרט — ארויסגערופען א אמת׳ע סענסאציע.

אכטונג! אַכטונג!
חברים דרוקער

היינטיגען שבת פּינקטליך 2 נ. מ. קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל (אַר־בעטער־ווינקעל) אַ זעהר וויכטיגע פער־זאַמלונג אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן דעלע־גאַט פון דער וואַרשאַווער צענטראַלע, וועלכער איז געוועזען ביי אונז אין ראַדאָם דעם לעצטען מאָנטאָג. איף די דערמאָנטע פערזאַמלונג וועט אָבגעגעבען ווערען אַ בעריכט. עס שטעהען אויך אויפ׳ן טאָג־אָרדנונג וויכטיגע פראגען.

אַלע דרוקער־מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען אין אייגענעם אינטע־רעס צו דער אַנגעוויזענער צייט.

די פערוואַלטונג.

Dr. J. TAUBENFELD
przeprowadził się
i przyjmuje od 4—6
w chorobach dzieci i wewnętrznych
Radom, Piłsudskiego 17, telef. 552.

Kino „CORSO“ Teatr.

Od Poniedziałku 16 grudnia b. r.
2 Wielkie premjery!
jako pierwsza jako pierwsza
Małżeństwo
w roli tytułowej Brygida Helm
Dancingi, kabaret, spelunki
Rzecz dzieje się w Wiedniu.

Jako druga Jako druga
KOCHANKA SZATANA...
(Tempo - Tempi)
w roli głównej Luciano Albertini.

דאנקזאגונג.

מיר דריקען אויס אונזער בעסטען דאַנק דער בית־עולם־קאָמיסיע פון דער אידישער קהלה אין קעלץ, און בעזונדער אַ האַרציגען יישר־כח דעם הויפּט־גבאי פון דער חברה־קדישה, ה׳ מאיר אײַזענבערג, פאַר זייער בעמיהונג און פּינקטליכקייט ביים אָבגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער אונפערגעסליכען פאָטער

לייבוש דעמבסקי ז״ל

המקום ישלם שכרם! אין נאָמען פון דער פאַמיליע דעמבסקי

משה דעמבסקי אין קעלץ.

Potrzebna
PANNA
pisząca na maszynie
Oferty z podaniem kwalifikacji
do administracji R. L.

Koledze mojemu
Heńkowi Dudkiewiczowi
z intencji zaręczyn z p.
Bronią Staszewską
serdeczne życzenia składają
Mojżesz Fuchs
— Kielce. —

גאַנץ ראַדאָם רעדט היינט
אז אין געשעפט פון
יאַקוב האַריץ
ראַדאָם, לובלינער 21.
קען מען זיך צוליעב דעם ליקווידאַציאָנס - אויספערקויף
אויסקליידען עלעגאַנט — פאַר שפּאָט ביליג.
צוליב דעם איילט אייך צו בעזוכען האַריץ׳ס־געשעפט
ווייל מאָרגען קען זיין שפּעט!!!

פון „החלוץ״.

דער אָרטיגער סניף פון „החלוץ״ ענטוויקעלט זיך מיט אַ שטאַרקען טעמ־פּאָ. היינט צוטאָג געפינען זיך אויף הכשרה־פּונקטען אין פערשיידענע טיי־לען אין פּוילען קרוב 20 חברים. אַ קלענערע גרופּע שטעהט שוין פאַר אָבצופאָהרען קיי׳ן ארץ - ישראל אין קורצען. דער „החלוץ״ טרעט צו לעצ־טענס ארורכצופיהרען אַ אקציע פאַר די דאָרטיגע חברים, מיר האָפען, אז די ראַדאָמער בעפעלקערונג וועט אונז שטיצען מיט אַ ברייטע האַנד.

• • •

אין קורצענס וועט געשאַפען אַ לי־גע פאַר׳ן אַרבייטענדען א״י.
עסקנים און סימפּאַטיקער זייט גרייט.

Zakład Ogrodniczy
Miejski
poleca po cenach przystępnych kwiaty doniczkowe i cięte. Zgłoszenia bezpośrednio do Zakładu przy ul. 1-go Maja, lub do Wydziału Gospodarczego ul. Basenowa № 20, telefon 502.

אנו מביעים את השתתפותינו בצערו הגדול של חברנו **מנחם חיט**
במות **אביו נ. ע.**
עליו
בעבודתו הציבורית ימצא נחומים.
ספריה „י. ל. פרץ"
על ידי „השומר-הצעיר"
— ברדום. —

אלס צייכען פון טיעפסטען מיטגעפיהל אונזער חבר
מנחם חיט און פאמיליע
צום טויט פון זייער פריה-פערשטארבענעם
פאטער נ"ע
פלאנצען מיר א בוים אין ארץ-ישראל אויפ'ן נאמען פון פערשטארבענעם.
אסתר, היה, רחל, חוה, טובה, דבורה.

אנו משתתפים בצער העמוק של אחותנו **בילה**
וחברנו **מנדיל חיט**
למות אביהם **ישראל אלימלך חיט נ"ע**
בעבודת למען תנועתנו השומרית ימצאו נחומים.
הסתדרות „השומר-הצעיר" ברדום
הנהגה המקומית
גדוד „בוני-הארץ".

בזה אנו מביעים את צערנו הגדול למשפחת **חיט**
וביחוד לחברנו **מנחם**
לרגלי האסון שקרה בהלקח מהם **אביהם** באביב ימיו
ישראל אלימלך ז"ל
בעבודתו על שדה תחית עמנו וארצנו ינוחם!
משה לויסנבורג, שמחה פוטאזשניק,
דוד מנרלמן.

דעם חבר **פיניע** און פאמיליע **חיט**
צוליעב דעם פלוצלינדיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען
מאן און פאטער **ישראל אלימלך נ"ע**
אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל.
מילה, איזאק, בונם, ברוך, דוד, חיים,
יעקב, יחיאל, יעקב ז. יחזקאל, מיכאל,
ראובן, שמאי שלום, שמואל.

NASZYM KOLEGOM
Mendlowi, Arturowi i Salomonowi **HAJT**,
z powodu przedwczesnego zgonu ICH
b. p. OJCA
szczere wyrazy współczucia składają
S. Handelsman i J. Blicher.

Drogiemu Koledze MICHAŁOWI HAJTOWI
z powodu śmierci **OJCA Jego**
głębokie współczucie wyrażają
Koleżanki i Koledzy
oddz. V-go szkoł powszechn.
im. JOSELEWICZA — Spacerowa 4.

אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
אונזער ג. חבר **פנחס** ווי אויך דער **פאמיליע חייט**
צוליעב'ן פליצלינגען טויט פון זייער ליעבען
מאן און **פאטער**
ישראל אלימלך ז"ל
די פערוואלטונג, ספארט-קאמיסיע
און ספארט-מאנשאפט
פון דער יודישער טורן און ספארט-געזעלשאפט
„מכבי" אין ראדאם.

הננו משתתפים בצערו העמוק של אחינו **דוב חיט**
על מות **אביו**
הנחמה ימצא בעבודתו בעד תחית עמנו ובארצנו.
הסתדרות ברית טרומפלדור
ברדום.

בלב נשבר אנו מביעים את צערנו הגדול לאחינו **דוב חיט**
לרגלי האסון שקרהו במות עליו
אביו
דרגא א. של ברית טרומפלדור
ברדום.

קוואליפיצירטער **בוכהאלטער-בילאנסיסט**
וואס פיהרט בוכהאלטעריע לויט די לעצטע פאדערונגען פון אורזאנד-סקאר-באווי, שרייבט אויף מאשין און קארעספאנדענץ — זוכט א פאסטען, וועגעטוועלט אויף שטונדען, אויף מעסיגע בעדינגונגען.
ביטע זיך צו ווענדען מיט אפערטען אין ראדאמער סוחרים-פעראיין ליובל. 18 און אין דער רעד. „ראד.-קעלצער לעבען" אונטערן נאמען „בוכהאלטער".

Komunikujemy Sz. Publiczności m. Radomia, że
Akuszerka patentowa pow. Kasy chorych
E. NUDEL *przeprowadziła się na ul. Lub. Nr. 7*
Dla biednych ustępstwa.

דאנקזאגונג.
דער פערוואלטונג פון ראדאמער סוחרים-פעראיין פאר'ן אבגעבען אונענטגעלדליך דעם לאקאל אויף דעם צוזאמענפאהר, דריקען מיר אויס אונזער טיעפסטען יישר כח. פאר דער עקזעקוטיווע פון קרייז-קאמיטעט פון די ראדיקאלע ציוניסטען אין ראדאמער קרייז:
(—) א. גראספעלד—אילזשא, (—) פרופ. האלצקנער—ראדאם,
(—) י. שטאטווינער— „

Magistrat m. Radomia
ogłasza niniejszym **Przetarg**
na dzierżawę tartaku miejskiego w Radomiu

Szczegółowych informacji udziela w godzinach urzędowych Wydział Budownictwa Magistratu m. Radomia (ul. Basenowa 16).

Termin składania ofert upływa w dniu 16 grudnia 1929 roku o godz. 15.

Oferty w zalakowanych kopertach składać należy do rąk Naczelnika Wydziału Budownictwa Magistratu m. Radomia w godzinach urzędowych.

Oferty złożone po upłynięciu wskazanego wyżej terminu, jak również oferty złożone w kopertach nieolakowanych, rozpatrywane nie będą.

Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru i oceny ofert, bez względu na cenę, jak również prawo przeprowadzenia z ofertami dodatkowych pertraktacji.

Radom, dnia 9,XII.29 r.

Magistrat m. Radomia.

קעלצער אבטיילונג.

וויכטיגע ידיעות פון דער האנדווערקער - קאמער.

די האנדווערקער-קאמער אין קעלץ מאכט בעקאנט, אז דער לעצטער טערמין אויסצוקויפען פאטענטען אויפ'ן נייעם יאהר — ענדיגט זיך דעם 30 ה. ח. פאר פערשפעטיגען אויסקויפען א פאטענט אין דעם אנגעוויזענעם טערמין דראהט א גרויסע געלד-שטראף.

גלייכצייטיג איז די האנדווערקער-קאמער מודיע, אז דער סעקרעטאריאט נעמט אן איינצאהלונגען אויף פאטענטען, פיהלט אויס די דאצו נויטיגע רעקלאראציעס און ערטיילט אין די אמט-שעה ען בחנמ'דיגע אינפארמאציעס וואס האבען א שייכות מיט די האנדווערקער-אינטערעסען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געז. „טאז”.

דעם 15 ה. ח. קומט פאר אין לאקאל פון דער אידישער קהלה א אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „טאז”.

צו אלע ציוניסטען אין קעלץ.

דאס פרעזידיום פון דער ציוניסטישער ארג. אין קעלץ, פאדערט אויף אין נאמען פון פארטיי-דיסציפלין — אלע איהרע חברים און סימפאטיקער צו רעגיסטרירען זיך אלס פולבערעכטיגטע מיטגלידער פון דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארג. אין פוילען — שפעטסטענס ביז זונטאג, דעם 15 ה. ח. 7 אזייגער אוועגד. נאכ'ן 15 דעצ. אבער וועלען קיין נייע מיטגלידער נישט אנגענומען ווערען. זיי וועלען דארום פערלירען די וואהל-רעכט צום 9-טען ציוניסטישען לאנדעס-צוזאמענפאהר, זיי וועלען קיין שום מאנדאטען נישט קענען אננעמען א. אז. וו.

א משפט אויף אידישע קאמוניסטען אין סטאשעוו.

פערגאנגענע וואך. האט דאס ראדאמער קריין-געריכט, בעת זיין ווייל'ען אין סטאשעוו, בעטראכט דעם פראצעס געגען א גרעסערער גרופע אידישע קאמוניסטען. וועלכע זענען ארעסטירט געווארען אין יאהר 1928.

נאכ'ן אויסהערען די טענות פון די צדדים און די פערטיידיגונגס-רעדעס פון די אדוואקאטען האניגהאל און אנדערע, האט דאס קריין-געריכט ארויסגעטראגען פאלגענדען אורטייל: י. שניפער איז פער'משפט געווארען אויף 6 יאהר שווערע תפיסה, י. און ז. שטולריס—צו 4 יאהר, ש. האקסמאן—3 יאהר, ק. טשאפניק און ח. שמייסער—צו 2 יאהר, פריילין ר. זילבערבערג און ש. זילבערבערג—צו 1 יאהר שווערע תפיסה.

האט ער זיך שוין יא דערוואַרט דער מאז זאל אידעקפאהרען—איז ער אבער געקומען א ביסעלע צו-פריה און געכאפט נעבעך א ווייסטע מפלה.

(א) עטליכע שעה האט ער זיך ארומגעדרעהט אויף דער גאס דער „הויז-פריינד” פון דער געטליכע סאבינא. ארום איהר הויז האט ער זיך געדרעהט א לענגערע צייט. ער האט געווארט, געווארט און... ענדליך זיך דערווארט.

סאבינא'ס מאן האט געברויכט אוועקפאהרען. איהר „הויז - פריינד” האט דערפון געוויסט און מיט דער גרעסטער אונגעדולדיגקייט האט ער טאקי אויסגעקוקט די מינוט יענער זאל שוין מאכען די רייזע און ער זאל קאנען מיט זיין מלאכ'ל פערברענגען „סאם-נא סאם א באַ” הימלישע מינוטען... יעדער רגע איז א יאהר. דאס הארץ קלאפט און אט דערהערט זיך א סקריפ פון דער טהיר און כאבינא'ס ליבהאבער דערזעהט פון ווייטען איהר מאן.

— אהא, — ער געהט, ער פאהרט שוין מיט מ'ל אוועק. ס'האט אלץ געלוינט, אפילו דאס געפרוירען ווערען אויף דער קעלט און בלאטע. דער מאמענט פון שכר דערנעהנטערט זיך...

אבער א מענש טראכט און גאט לאכט.

פאן יוזעף א. זעהט בפירוש ווי סאבינא'ס מאן, אנשטאט געהן צום באהן, פערקירעוועט גאר דעם וועג צו איהם.

פלוצלינג דערפיהלט דער „הויז-פריינד” פאן יוזעף א. א דרעשטש אין די ביינער.

— ענדליך האב איך דיך געפאקט—האט א הילעך געטוהן אין אויער א פעסטע שטים און דער צוגעקומענער האט איהם גענומען טרייסלען ווי א ביימעל.

— אויף די קניה — האט יענער א קאמאנדעווע געטוהן און אויסגעשטעלט צום ארימען דאן-זשואן א „בעוואפענטע” האנד.

אונטער דער דראהונג צו פערלירען דאס לעבען איז דער ה' יוזעף א. געפאלען אויף די קניה אין דער טיעפער פייכטער בלאטע.

— זאל דיך נישט פערגליסטען די פרוי פון דיין נאהנטען — האט איהם גע'מוסר'ט דער זיעגערישער מאן, דראהענדיג אלץ אינאיינעם מיט — א „רעוואלווער” און ווען דער „הויז-פריינד” האט ענדליך געגעבען א שבועה ביי אלע הייליגקייטען, אז ער וועט שוין לאזען צורוה די פאני סאבינא און ניט צושטערען דאס פאמיליען-גליק פון דער הערשאפט י. — האט דער טריאומפירענדער מאן ערשט אבגעלאזט דעם אין בלאטע אויסגעגארעטען אמאנט און איז אריינגעגאנגען צו זיך אין שטוב, פערקלאפענדיג היגטער זיך די טהיר.

פאן יוזעף א. האט פאר זיין בעליידיגטע עהרע אנגעקלאגט דעם ה' י. צו דער היגער, פאליציי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער „רעוואלווער” מיט וועלכען ה' י. האט געדראהט זיין ריוואל איז געווען א געוועהנליכער, ארער בעסער, א אונגעוועהנליכער... שליסעל א גרויסער, פון טויער.

דער שליסעל האט אויף אייביג נעבעך אבגעשלאסן דאר'ן פאן יוזעף דעם וועג אהין צו זיין „הארץ-כעפעל”.

נישט בלויז א קאז סען קאליע מאכען א שידוך

נאר אויך א פאלטא, וואס מ'גנב'עט איהם צו.

(נ.) אקוריאז, וואס שילדערט אונזער אמת'ען דלות:

א היגע באלעבאטישע מיידעל, וואס „מ'גיט איהר” טויזענד דאלאר נדן, האט מען גערעדט א שידוך מיט א לייטישען בחור, וועלכער איז אליין נישט קיין היגער. נאר ער געפינט זיך שוין עטליכע יאהר אין קעלץ, און ווי דער שדכן האט פארגעשטעלט, איז ער עפעס אנ'אגענט, צי א פערטרעטער פון פירמעס, מאכט א פיינעם לעבען און האט שוין אפילו צוגעשפארט עטליכע הינדערט דאלאר במזומנים.

האבען זיך חתן-כלה עטליכע מאל געזעהן, איינע די אנדערע געפעהלען געווארען און ס'האט שוין געהאלטען גאר נאהנט, האט אבער פלוצים פאסירט פאלגענדיגע סיבה:

דער חתן האט איינמאהל אפגערעדט מיט דער כלה, אז מארגען אוועגד וועלען זיי ביידע געהן אין גאס שפאצירען. איז ער דעם אוועגד צו איהר געקומען אין א שפאגעל-נייעם פאלטא. מיט א פיינעם פוטערנעם קראגען, און ווי דער שטייגער דעם פאלטא אויפגעהאנגען אין קארידאר.

דערביי האט ער אבער פערגעסען צו פערמאכען גוט די טהיר פון דרויסען און מ'האט דעם פאלטא ארויסגע'גנב'עט.

פערשטעהט זיך. אז דער יונגערמאן האט דערפון געהאט גרויס עגמת-נפש, די כלה מיט איהר משפחה נאכמעהר, אבער אויפ'ן שידוך וואלט עס אלעניפאלס קיין ווירקונג נישט געהאט — העכסטענס וואלט מען דעם חתן צוזאמען מיט'ן נדן גע'סילוק'ט אויך פאר דער פאלטא...

איז אבער אין א כאר טאג ארום געקומען צו דער כלה א צווייטער יונגערמאן, דעם חתנ'ס א חבר און א שטיקעל קרוב און אנגעהויבען חוקר-ודורש זיין — צי ס'איז טאקי אמת, אז מ'האט דעם פאלטא ארויסגע'גנב'עט און דער חתן איז פון זיי צוועק אהן א פאלטא?

די דאזיגע חקירה-ודרישה איז דער כלה'ס משפחה געווארען וועהר חשודיג, מ'האט זיך גענומען צום חבר און דא האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער פאלטא איז גארנישט דעם חתנ'ס, נאר טאקי דער חבר'ס, און נישט בלויז דער פאלטא, נאר אפילו דער אנצוג, אין וועלכען דער חתן פלעגט קומען צו דער כלה, איז אויך א געליעהנטער...

און היות, דער חתן האט צום חבר אמאל געהאט עפעס געלד-תביעות, האט דער לעצטער חושד געווען, אז מ'האט דעם פאלטא נישט צו'גע'גנב'עט. נאר ער וויל עס צונעמען פאר זיינע אמאליגע געלד-תב"עות און ער איז דערביי געקומען צו דער כלה זיך דערוויסען דעם אמת...

פערשטעהט זיך, אז פון שידוך איז שוין גארנישט געווארען.